

Územný plán a hranice oblasti
zhoršeného denného osvetlenia budov
v intraviláne mesta Banská Bystrica

*(v súvislosti so súčasnými stavebnými konaniami
a prípravou nového územného plánu mesta Banská Bystrica)*

Banská Bystrica, marec 2007

OBSAH

ÚVODNÉ VYHLÁSENIE.....	3
O technickej norme STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“	4
Ekvivalentný uhol tienenia – definícia.....	4
Zóny s definovanou maximálnou hodnotou ekvivalentného uhla tienenia.....	5
HISTÓRIA ROKOVANÍ MsZ O NÁVRHU UPLATŇOVANIA STN 73 0580	6
Rokovanie MsZ dňa 30. marca 2006.....	7
Návrh a dôvodová správa ÚHA k bodu č. 10	7
Diskusia a uznesenie k bodu č. 10.....	7
Rokovanie MsZ dňa 30. novembra 2006	10
Návrh a dôvodová správa ÚHA k bodu č. 6	11
Diskusia a uznesenie k bodu č. 6.....	11
MOŽNÉ DÔSLEDKY APLIKOVANIA „ZÁSAD“ UPLATŇOVANIA STN 73 0580....	12
NÁVRH RIEŠENIA PROBLEMATIKY DENNÉHO OSVETLENIA BUDOV.....	13
Príloha 1 Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ v meste Banská Bystrica (materiál ÚHA Banská Bystrica k 30.3.2006).....	14
Príloha 2 Návrh na uznesenie k bodu: “Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ v meste Banská Bystrica” (materiál ÚHA Banská Bystrica k 30.3.2006)	18
Príloha 3 Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ (materiál ÚHA Banská Bystrica s dôvodovou správou a s návrhom na uznesenie k 30.11.2006)	20
Príloha 4 Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ grafická príloha (materiál ÚHA Banská Bystrica k 30.11.2006)	25
Príloha 5 Fotografie lokalít označenými v „Zásadách“ ako zóna „mimoriadne stiesnených priestorov historického centra mesta“	27

ÚVODNÉ VYHLÁSENIE

Tento dokument s názvom „Územný plán a hranice oblasti zhoršeného denného osvetlenia budov v intraviláne mesta Banská Bystrica“ je jeho signatármi adresovaný primátorovi mesta, mestskému zastupiteľstvu a zároveň sa predkladá na verejnú diskusiu.

Ako signatári dokumentu chceme na úvod povedať, že sa od júna roku 2006 zúčastňujeme na príprave nového „Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Banská Bystrica na roky 2007 až 2013“ (PHSR) a súčasne pozorne sledujeme praktický chod samosprávy.

V priebehu práce si všimli, že mestské zastupiteľstvo schválilo na poslednom rokovaní minulého volebného obdobia zo dňa 30. novembra 2006 uznesenie č. 630/2006-MsZ. Týmto uznesením zobralo mestské zastupiteľstvo na vedomie bez akýchkoľvek výhrad dokument „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 Denné osvetlenie budov, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica podľa popisu hraníc a grafickej prílohy“, ktorý spracoval a na rokovanie predložil Útvar hlavného architekta (ÚHA).

Po preštudovaní technickej normy STN 73 0580 a po konzultáciách s nezávislými odborníkmi v oblasti architektúry a územného rozvoja sme dospeli k presvedčeniu, že spomenuté „Zásady“ sú v rozpore s účelom a ustanoveniami tejto normy. Okrem toho sme presvedčení, že uplatňovanie spomenutých „Zásad“ v praxi zmien súčasného a tiež v príprave nového územného plánu by malo na ďalší rozvoj mesta veľmi negatívne dôsledky.

Norma STN 73 0580 umožňuje mestu, aby vymedzilo zónu v tzv. „mimoriadne stiesnených priestoroch historického centra“, ktorá v záujme potrebnej prestavby a dostavby dovoľuje krajné zhoršenie osvetlenia priestorov s trvalým pobytom ľudí. V „Zásadách“ sú však do zóny charakterizovanej ako „mimoriadne stiesnené priestory historického centra“ zahrnuté aj polia, rozľahlé nezastavané plochy, obytné zóny a lokality, ktoré nie sú „mimoriadne stiesnenými priestormi“, ktoré nie sú a nikdy neboli „historickým centrom“ mesta.

Po dôkladnom preštudovaní príslušných dokumentov z minulého volebného obdobia sa domnievame, že poslancom mestského zastupiteľstva nebol predložený zreteľne formulovaný materiál a vysvetlenie, na základe ktorých by sa mohli racionálne rozhodnúť. Máme vážne dôvody domnievať sa, že poslanci mestského zastupiteľstva zobrali na vedomie „Zásady“ bez toho, aby im bol zrejmý ich dosah na zmeny súčasného, ako aj na prípravu nového územného plánu.

Obraciame sa preto na nové orgány samosprávy mesta Banská Bystrica s naliehavou prosbou:

- aby sa s plnou vážnosťou vrátili k opätovnému prerokovaniu uznesenia č. 630/2006-MsZ a rozhodli o racionálnom prepracovaní vymedzenia hraníc zóny zhoršeného denného osvetlenia budov v intraviláne mesta Banská Bystrica;
- aby do doriešenia otázky spomenutej zóny bezodkladne pozastavili využívanie dokumentu „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“.

Ján Biba

Peter Medved'

Andrea Štulajterová

Ľuboš Vrbický

V Banskej Bystrici 19. marca 2007

PROBLEMATIKA DENNÉHO OSVETLENIA BUDOV

Technická norma STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ je záväznou normou platnou pre projektovú prípravu stavebných objektov. Dokumentácia predložená k územnému konaniu musí zodpovedať jej požiadavkám. Na túto normu (spolu s normou STN 73 4301 - Budovy na bývanie a inými) odkazuje Stavebný zákon (Zák. č. 50/1976 Zb. v §43d a §43e) a Vyhláška MŽP SR č. 532/2002 Z.z.

O technickej norme STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“

Predmetom normy je oblasť problematiky denného osvetlenia priestorov s trvalým pobytom ľudí a má teda priamy dosah na kvalitu pracovného a životného prostredia. Hovorí o tom článok 4.4 spomenutej normy a definuje záväzné podmienky denného osvetlenia takto:

Pri navrhovaní a úpravách stavebných objektov (nadstavby, prístavby a pod.) sa musí dbať na to, aby sa výrazne nezhoršili podmienky denného osvetlenia v existujúcich okolitých vnútorných priestoroch s trvalým pobytom ľudí a aby sa vytvorili podmienky na dostatočné denné osvetlenie budov na dočasne nezastavaných stavebných parcelách.

Ekvivalentný uhol tienenia vnútorných priestorov s vysokými nárokmi na denné osvetlenie (denné miestnosti predškolských zariadení, učebne škôl a pod.) sa odporúča do 20°, nesmie však prekročiť 25°.

.....

Ak oprávnené inštitúcie príslušnej obce jednoznačne vymedzia zóny obce so zvýšenou hustotou zástavby (najmä vo väčších mestách), nesmie ekvivalentný uhol tienenia bočných osvetľovacích otvorov existujúcich alebo navrhovaných vnútorných priestorov s trvalým pobytom ľudí prekročiť:

- 36° v súvislej radovej uličnej zástavbe v centrálnych častiach väčších miest;
- 42° v súvislej radovej uličnej zástavbe v mimoriadne stiesnených priestoroch v historických centrách miest.

.....

POZNÁMKA 1 – V prípadoch, keď existujúca zástavba prekračuje maximálny ekvivalentný uhol tienenia v príslušnej pre tento účel vymedzenej zóne obce (napr. v súvislej uličnej zástavbe sa nachádzajú vedľa prieluky alebo nízkej budovy vysoké objekty), možno dostávať prieluku najviac na úroveň uhla tienenia, ktorého veľkosť sa rovná hodnote prípustného ekvivalentného uhla tienenia v danej zóne.

Ekvivalentný uhol tienenia – definícia

Na účely normy STN 73 0580 – 1 je pojem „ekvivalentný uhol tienenia“ definovaný takto:

1.15 ekvivalentný uhol (vonkajšieho) tienenia: - uhol od horizontálnej roviny vynesenej v normálovom smere spravidla zo stredy osvetľovacieho otvoru (v prípade kontrolného bodu vo zvislej rovine) na vonkajšom povrchu obvodovej konštrukcie vo výške najmenej 2,0 m nad terénom priliehajúcim k posudzovanému objektu; predstavuje tienenie nekonečne dlhej prekážky paralelnej s rovinou posudzovanej obvodovej konštrukcie, ktorá v podmienkach oblohy podľa 2.8 spôsobí rovnaké zníženie oblohovej osvetlenosti vertikálnej roviny, ako existujúce alebo navrhované tienenie prekážky.

Najhoršie možné podmienky denného osvetlenia stanovuje norma ekvivalentným uhlom tienenia do 42° a v súlade s uvedenou definíciou sa dajú tieto podmienky približne opísať pomocou príkladov vyložených laickým slovníkom nasledovne:

- a) miestnosť nachádzajúca sa v prízemí posudzovanej budovy zodpovedá podmienkam denného osvetlenia s ekvivalentným uhlom tienenia 42° vtedy, ak sa pred ňou nachádza nekonečne dlhý múr s takou výškou, že osoba stojaca pri okne musí svoj zrak obrátiť smerom hore o 42° , aby videla oblohu;
- b) miestnosť nachádzajúca sa v prízemí posudzovanej budovy zodpovedá podmienkam denného osvetlenia s ekvivalentným uhlom tienenia 42° aj vtedy, ak sa pred ňou nachádza ojedinelá prekážka s konečným rozmerom, napríklad budova široká iba 25 metrov, ale s takou výškou, že osoba stojaca pri okne musí svoj zrak obrátiť smerom hore o viac ako 42° (možno o 50°), aby videla oblohu.

Na vysvetlenie príkladu b) je nutné povedať, že pri výpočte ekvivalentného uhla tienenia sa používa metóda zohľadňujúca rozmery a umiestnenie objektov, ktoré tienia posudzované vnútorné priestory s trvalým pobytom ľudí tak, že „prepočítava“ ich tieniaci účinok na tienenie nekonečne dlhej prekážky. Jedna osamotená prekážka môže byť preto vyššia, ako by určoval stanovený ekvivalentný uhol tienenia v danej oblasti.

Zóny s definovanou maximálnou hodnotou ekvivalentného uhla tienenia

Zo znenia článku 4.4 technickej normy STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ vyplýva, že oprávnené inštitúcie mesta môžu jednoznačne vymedziť zóny so zvýšenou hustotou zástavby, pričom ekvivalentný uhol tienenia bočných osvetľovacích otvorov existujúcich alebo navrhovaných vnútorných priestorov s trvalým pobytom ľudí nesmie prekročiť:

- 36° v súvislej radovej uličnej zástavbe v centrálnych častiach väčších miest;
- 42° v súvislej radovej uličnej zástavbe v mimoriadne stiesnených priestoroch v historických centrách miest.

Z urbanistického hľadiska možno určiť hranice centrálnej časti mesta bez väčších problémov a nezhôd. Podobne je to aj s identifikáciou radovej uličnej zástavby.

Problémom však môže byť stanovenie hraníc zóny s charakterom „mimoriadne stiesnených priestorov historického centra mesta“, pretože diskusia sa môže točiť okolo otázky, či sa za historické centrum môže považovať oblasť s históriou najmenej 100, 200, 300 alebo aj 500 rokov. Do tejto oblasti možno vo väčšine prípadov bez akýchkoľvek výhrad zahrnúť mestskú pamiatkovú rezerváciu.

Vyhlásenie oblastí ležiacich na okraji centrálnej časti mesta, ktoré boli napríklad zastavané iba pred 50-mi rokmi, alebo ich výstavba začala iba pred 15-mi rokmi, dokonca aj nezastavaných plôch zarastených bodľáčim alebo poľí za zónu „mimoriadne stiesneného priestoru historického centra“ nie je možné akceptovať ako konanie v súlade s technickou normou STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“. Práve takého konania sa dopustil Útvor hlavného architekta (ÚHA) pri určovaní hraníc zóny s ekvivalentným uhlom tienenia 42° v dokumente „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica“.

HISTÓRIA ROKOVANÍ MsZ O NÁVRHU UPLATŇOVANIA STN 73 0580

Dokument „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 Denné osvetlenie budov“ predložil ÚHA na rokovanie MsZ dňa 30. marca 2006 s návrhom na uznesenie, podľa ktorého malo MsZ „Zásady“ schváliť.

MsZ však „Zásady“ neschválilo a prijalo uznesenie č. 512/2006 – MsZ:

Mestské zastupiteľstvo

I. berie na vedomie

Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica podľa popisu hraníc a grafickej prílohy

II. žiada

aby bol materiál daný na verejné pripomienkovanie v zmysle príslušných ustanovení Správneho zákona

III. žiada

aby bol daný materiál na schválenie po vyhodnotení pripomienok občanov

ktorým požiadalo dať „Zásady na verejné pripomienkovanie. Zároveň požiadalo predložiť materiál na schválenie MsZ po vyhodnotení pripomienok.

ÚHA predložil „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 Denné osvetlenie budov“ až na posledné rokovanie MsZ dňa 30. novembra 2006, ale nie v súlade s uznesením č. 512/2006 – MsZ, t.j. nie na schválenie. ÚHA navrhol uznesenie, podľa ktorého MsZ zobralo „Zásady“ iba na vedomie. Podľa dôvodovej správy boli „Zásady“ zverejnené v období od 20.4.2006 do 20.5.2006. O priebehu verejného pripomienkovania nemáme potrebné informácie (napríklad, ktoré inštitúcie a organizácie boli oslovené a ktoré nie, ktoré z nich sa k problému vyjadrili a ktoré nie). Pozoruhodným faktom je, že jeho vyhodnotenie trvalo približne 6 (!) mesiacov aj keď vraj išlo iba o jedinú pripomienku.

Za mimoriadne významnú udalosť považujeme to, že čase prípravy dokumentu „Zásady“ spracovával ÚHA urbanistické štúdie s pracovným názvom „Štefánikovo nábrežie, Námestie Slobody I. a Štefánikovo nábrežie II“, z ktorých sa dá vyčítať, že s hranicami zón so zhoršenými podmienkami denného osvetlenia budov počítal ÚHA ako s hotovou vecou. Za zmienku stojí aj to, že o príprave urbanistických štúdií nebolo MsZ oficiálne informované a že ich predloženie na verejné pripomienkovanie si poslanci všimli iba v rámci diskusie na rokovaní MsZ dňa 25. apríla 2006. Požiadavka na predĺženie lehoty verejného prerokovania urbanistických štúdií a zvolanie verejného zhromaždenia obyvateľov v tejto veci bolo zahrnuté do uznesenia č. 533/2006-MsZ nasledovne:

Mestské zastupiteľstvo...

III. žiada

Mesto o predĺženie lehoty verejného prerokovania urbanistických štúdií Štadlerovo nábrežie, Námestie Slobody, Štadlerovo nábrežie II. o ďalších 30 dní

IV. zvoláva

verejné zhromaždenie obyvateľov v zmysle § 11 b, zákona č. 369/90 Zb. o obecnom zriadení do konca mája, na ktorom mesto urobí prezentáciu všetkých alternatív za účasti spracovateľov a v dostatočnom predstihu na verejné zhromaždenie pozve mesto občanov Banskej Bystrice...

Rokovanie MsZ dňa 30. marca 2006

V programe rokovania MsZ dňa 30. marca 2006 bol zaradený bod:

10. Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ v meste Banská Bystrica

Zápisnica z rokovania MsZ neuvádza, prečo predstaviteľ ÚHA nepredniesol úvodné slovo, hoci z nasledujúceho je zrejmé, že v predloženom návrhu „Zásad“ išlo o zložitejší odborný problém s významným dosahom na filozofiu ďalšieho rozvoja mesta a teda aj na prípravu nového územného plánu.

Návrh a dôvodová správa ÚHA k bodu č. 10

Návrh a dôvodová správa ÚHA sa opiera iba o vytrhnutý citát technickej normy, podľa ktorého oprávnené inštitúcie mesta môžu vymedziť zóny so zvýšenou hustotou zástavby. V predloženom návrhu a dôvodovej správe chýba:

- vysvetlenie pojmu „ekvivalentný uhol tienenia“;
- zváženie stupňa zhoršenia životných a pracovných podmienok v zónach, ktoré sa majú zahustiť ďalšou výstavbou využívajúcou zväčšenú hodnotou „ekvivalentného uhla tienenia“;
- vysvetlenie, čo sa rozumie pod tvrdením, že ide o „efektívnejšie využitie možností urbanizovania“, ktoré ÚHA uvádza ako jediný dôvod;
- zdôvodnenie, prečo sa za „mimoriadne stiesnené priestory historického centra mesta“ označuje napríklad rozorané pole nad plážovým kúpaliskom, námestie L. Štúra, asi 50 ročné sídlisko pri železničnej stanici, ktoré nikdy neboli a nie sú „mimoriadne stiesnenými priestormi“ a nikdy netvorili a nie sú „historickým centrom mesta“;
- vecné zdôvodnenie určenia hraníc zón so zväčšenou hodnotou „ekvivalentného uhla tienenia“, t.j. s hodnotami 36° a 42°.

Absentuje tiež vysvetlenie a zdôvodnenie podivného tvrdenia uvedeného „Zásadách“, podľa ktorého údajne „*Mesto Banská Bystrica spĺňa podmienky stanovené STN 73 0580 - 1 Zmena 2, článok 4.4 a jednoznačným vymedzením zón tento článok STN uplatňuje*“.

Diskusia a uznesenie k bodu č. 10

Obsah diskusie k tomuto bodu bol veľavravný a preto ho uvádzame v plnom znení podľa zápisnice z rokovania MsZ:

Ing. arch. Ludmila Priehodová - zaujímalo by ma stanovisko MUDr. Červeňovej, očnej lekárky, čo to urobí, keď niekto dlhodobo býva v priestore, ktorý nie je dostatočne osvetlený.

MUDr. Ludmila Červeňová - akékoľvek umelé osvetlenie zhoršuje zrak. Treba súhlasiť s názorom Dr. Fabiánovej, že k takejto úprave treba pristupovať len pri osobitných prípadoch, hlavne teda v exponovaných častiach mestskej zóny, kde ten trvalý pobyt občanov nie je taký častý ako na sídliskách.

Pavol Bielik – tento materiál nie je VZN mesta. Myslím si, že akákoľvek zástavba v časti mesta sa má posudzovať individuálne. Mám obavu, že ak prijmeme takýto materiál, môže to sklznúť do polohy, že budeme paušálne posudzovať každú stavbu. Tento materiál nepodporím. Keby to bolo VZN, a malo svoje opodstatnenie, tak to beriem.

Ing. Pavol Katreniak – túto záležitosť sme na MsR otvorili a požiadal som, aby nám hlavný hygienik dal stanovisko, že čo to spraví, ak je takýto pokles uhla. Ak je 30 stupňov norma a 36 stupňov je tolerancia, čo to spraví. Toto stanovisko nehovorí o tom, o koľko luxov sa v miestnosti to osvetlenie zredukuje. Chápem hlavnú hygieničku, ktorá sa vyjadruje v súlade s normou. Ale chcel som vedieť percentuálne čo to spraví. Som vďačný MUDr. Červeňovej, že nám túto vec ozrejmila.

Ing. arch. Ján Kupec - myslím si, že odbočujeme od podstaty, čo tento materiál sleduje. My nič týmto materiálom neschvaľujeme, len vymedzujeme zóny v meste, v ktorých je možné aplikovať túto normu v plnom rozsahu. To znamená od 25 – 42 stupňov, tzv. ekvivalentný uhol osvetlenia sa rozširuje a individuálne bude posudzovanie vo vzťahu ku konkrétnym stavbám. My chceme využiť túto normu v tých jednotlivých kritických situáciách, ktoré vznikajú v sústredených zástavbách, alebo radových, kde by sme mohli zablokovať svojim spôsobom aj rozumnú investíciu z hľadiska dotvorenia toho priestoru. Ale keďže nespĺňa normatívne tento uhol jednoducho ju nie je možné realizovať. My len vymedzujeme zóny, v ktorých je možné toto uplatniť. Ubezpečujem, že sa to všetko bude diať individuálnym prehodnocovaním tej, ktorej stavby. Neprijímame žiadne VZN. My len chceme odsúhlasiť uplatnenie tejto normy v príslušných zónach.

MUDr. Michal Bucek FP – súhlasím s tým, čo povedal Ing.arch. Kupec, sú jasne dané normy, podľa ktorých to má ísť. Mám zlý pocit z tohto, aby toto nebolo účelove prijaté.

Ing. Miroslav Toman - mňa fascinuje, že nad takouto jednoduchou vecou dokážeme toľko vymýšľať. Keby tu dnes zaznelo odborné uznesenie z komisie, odbúrala by sa takáto diskusia.

Ing. arch. Ján Barič – tento materiál sa netýka len novej zástavby, dotýka sa aj jestvujúcej zástavby, kde chceme robiť nadstavbu a dôjde k zatieneniu. A týmto materiálom môžeme znížiť kvalitu bývania mnohým obyvateľom. Tento materiál je potrebný a závažný. Nemôžem sa stotožniť s tým, že tak závažný materiál je predkladaný bez verejného pripomienkovania. Občanovi sme nedali právo sa vyjadriť k materiálu. Preto dávam návrh na uznesenie: MsZ schvaľuje presun daného materiálu „Zásady uplatnenia....na rokovanie MsZ v mesiaci apríl. MsZ žiada, aby bol daný na verejné pripomienkovanie v zmysle príslušných ustanovení správneho zákona a MsZ žiada, aby bol daný materiál na schválenie až po vyhodnotení pripomienok občanov.

Ing. Igor Cmarko FP – som prekvapený, že ideme dávať verejne pripomienkovať technickú normu. Prekračujeme pomaly kompetenciu NR. Ing. arch. Kupec mal vysvetliť na konkrétnych prípadoch, čo znamená neprijatie tohto materiálu. V prvom rade je otázka časového faktora pri schvaľovaní jednotlivých fáz investičnej výstavby v dotknutých oblastiach. Pokiaľ táto norma je rozpracovaná, môže sa s ňou operovať. Samozrejme so zásadným posudzovaním vplyvov v konkrétnej lokalite. Takýto materiál je schválený v Bratislave a v ďalších desiatkach miest.

MUDr. Michal Bucek FP – dúfam, že mi nechce niekto tým naznačiť, že keby som staval v zmysle normy, ktorá platí na Slovensku, a bola by v rozpore s týmto, čo tu prijmeme, tak v tej chvíli mám problém? Nechceme toto postaviť nad normu, ktorá platí?

Ing. Juraj Babjak - chcel by som zaujať stanovisko k otázke prijatia VZN. K tejto STN nemôžeme prijať VZN. Za druhé chcel by som povedať to, že overenie, či 42 stupňový uhol je v poriadku z hľadiska kvality zdravia občanov, to bolo preskúmané v čase, keď sa schvaľovala táto STN. Táto STN len umožňuje v CMZ, kde je tá urbanizácia prehustená, možnosť efektívnejšie využiť dostavby, prestavby alebo nadstavby s tým, že sa zvýši uhol

zatienevia na 42 stupňov. Pozemková renta v týchto častiach mesta je taká veľká, že by sme takýto stupeň zatienevia mali využiť.

Ing. arch. Ján Kupec – vyjadril sa k problému verejného prerokovania. Keď sa budú robiť jednotlivé príslušné plány zón, potom sa podľa zámerov spresnia jednotlivé uhly a zapracujú sa do regulatívu pre územie. V rámci tohto procesu prebieha verejné pripomienkovanie. Ale teraz, keď ide o vymedzenie územia, v ktorom je možné uplatniť túto normu, je nezmysel, aby sa niekto k tomuto vyjadroval. Vždy sa to rieši ku konkrétnemu prípadu, zástavbe.

Ing. Milan Lichý – podporím návrh na uznesenie Ing. arch. Jána Bariča. Jeho stanovisko beriem aj ako odborné stanovisko. Tu ide o to, že aplikujeme STN, podľa ktorej oprávnené inštitúcie obce jednoznačne vymedzia zóny so zvýšenou hustotou zástavby. Čiže my ideme vymedziť tieto zóny. Máme k tomu grafickú prílohu, tam sú jednotlivé zóny vyznačené. Tento materiál predkladáme takým spôsobom, že materiál išiel do MsZ a len včera sa ním zaoberala komisia ŽP a ÚR. Čiže ideme nejakým účelovým spôsobom. Toto môže mnohým ľuďom zneprijemniť bývanie. Bola tu spomínaná Bratislava. Podľa môjho názoru to zahustenie, ktoré sa tam deje nezvyšuje kvalitu bývania, života v tomto meste. Myslím si, že tieto zásady otvárajú možnosti zahustenia výstavby, zastavania zelených plôch, ktoré nám v meste miznú. Myslím si, že takýto dôležitý materiál by mal byť prezentovaný verejnosti. Doteraz si veľa ľudí neuvedomuje, že čo to môže spraviť v tej CMZ. Zasiahne to do podmienok bývania, podmienok života.

Ing. Miroslav Toman FP – musím použiť slovo, že tu ide o hlboké nedorozumenie. ÚHA pripravil len aplikáciu normy. Nevie, či sa občania budú vedieť vyjadriť k aplikácii normy. Treba vážiť slová a nekomplikovať si život.

MUDr. Peter Findo – súčasná prax aplikácie STN je taká, že ÚHA povie či bude 30 alebo 42 stupňov. Teraz si útvar chce pre seba prijať pravidlá. Mám pocit, že v tomto prípade ide o nedorozumenie. Nejde o korekciu noriem, ale len o vymedzenie svojich práv ÚHA. V stavebnom a územnom konaní sa tieto veci môžu meniť, tam môžu byť námietky. A tam, kde sme schválili 42 stupňové zatienevie, môže sa stať, že nakoniec budeme aplikovať požiadavku na 30 stupňov. Myslím si, že sme z toho urobili trošku väčšiu bublinu ako je treba.

Ing. Pavol Katreniak - trošku by som chcel dať veci na inú rovinu. My neupravujeme normu, my len hovoríme, či chceme mäkkšie podmienky normy aplikovať v meste. Toto je ten problém, či budeme zelené plochy zastavovať, či budeme hustiť zástavbu v strede mesta a na Fončorde. Keď dovolíme, že táto norma môže byť mäkkšia, tak občania nám môžu odpovedať, napr. že v CMZ alebo na Fončorde je tento uhol dovolený. My vlastne tento rámeček rozširujeme. Nie som proti tomu, aby sme to rozšírili, ale treba to rozšíriť tak, aby sme vedeli, čo rozširujeme. Preto MsZ dostáva túto kompetenciu, môže sa rozhodnúť, či uplatnenie tejto normy zlaví, alebo nie. Návrh Ing. arch. Bariča bol rozumný s tým, že ešte treba dostať informácie, čo tá zmena toho uhlu z 30 na 42 spôsobí v tých miestnostiach. Taký nejaký obraz treba mať, a potom sa budeme môcť aj lepšie rozhodnúť.

Ing. arch. Ludmila Priehodová – toto je vlastne určitý regulatív, ktorý by mal byť zakomponovaný v územnom pláne zón v CMZ. Keďže CMZ je z pred 30 rokov a nemá v záväznej časti vymedzené jasné regulatívy, ktoré už súčasná legislatíva vymedzuje, asi by bolo treba aktualizovať ten územný plán. Ale zákonným procesom tak, ako to vyžaduje stavebný zákon. Ja za toto dnes nemôžem hlasovať, aby sme nezhoršovali podmienky na bývanie.

Ing. arch. Ján Barič – v zásade si myslím, že v každom prípade je časť mesta, kde tieto zásady musia byť uplatňované. Tým myslím centrum mesta. Ale ide o to, že je tam zahrnutý taký veľký rozsah územia, s ktorým ja nie som stotožnený. Z môjho návrhu vyplýva jediné, aby sa mali právo občania vyjadriť k tomu, že ich ulica bude začlenená do tohto zmäkčenia normy. Ja nie

som proti odsúhlaseniu zásad. Ale som za to, aby sa vyjadrili k tomuto občania. Ak toto schválime, nikde to nie je podmienené, že to bude zapracované do územného plánu. Bude to platiť hneď.

Z obsahu diskusie je zrejmé, že viacerí poslanci vôbec nerozumeli podstate problému (jeden z nich bol dokonca „fascinovaný“ toľkým vymýšľaním nad údajne „takouto jednoduchou vecou“). Niet sa čo čudovať, pretože dôvodová správa ÚHA neobsahovala potrebné vysvetlenie problému ani dôsledky uplatňovania navrhnutých „Zásad“ na životné a pracovné podmienky v zónach so zhoršeným osvetlením.

Napriek vtedajšiemu zavádzajúcemu tvrdeniu Ing. arch. Kupca - riaditeľa ÚHA („...*My nič týmto materiálom neschvaľujeme, len vymedzujeme zóny v meste...*“), ktoré bolo v zjavnom rozpore s ustanovením článku 4.4 normy STN 73 0580 – 1 Zmena 2 a s návrhom ÚHA na uznesenie MsZ, väčšina poslancov pochopila z vyjadrení poslancov-architektov, že ide o vážny problém a rozhodli sa pre verejné pripomienkovanie návrhu ÚHA.

POZNÁMKA Pozri uznesenie č. 512/2006 – MsZ v úvode časti „HISTÓRIA ROKOVANÍ MsZ O NÁVRHU UPLATŇOVANIA STN 73 0580“.

Rokovanie MsZ dňa 30. novembra 2006

V programe rokovania MsZ bol zaradený bod 6, v ktorom ÚHA predložil „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 Denné osvetlenie budov“ po verejnom pripomienkovaní, čím čiastočne vyhovel uzneseniu č. 512/2006 – MsZ. Iba čiastočne preto, lebo ÚHA nesplnil požiadavku spomenutého uznesenia, aby boli „Zásady“ predložené na schválenie.

Chýbajú informácie a vysvetlenie k nezvyčajne dlhému procesu vyhodnotenia verejného pripomienkovania „Zásad“ a ich predloženie až na posledné pracovné rokovania MsZ v predošlom volebnom období.

Dovoľujeme si uviesť náš názor na možné príčiny tohto postupu, ktoré sú síce iba dohadmi, ale vychádzajú z faktov reálnych udalostí roku 2006:

- oneskorenie opätovného predloženia „Zásad“ na rokovanie MsZ mohol spôsobiť nečakaný rozruch okolo urbanistických štúdií „Štefánikovo nábrežie, Námestie Slobody I. a Štefánikovo nábrežie II“, ktorých kontroverznosť vyvolala veľmi živú diskusiu aj protesty laickej i odbornej verejnosti práve pre evidentnú snahu o zastavanie zelených plôch a zahusťovanie existujúcej obytnej zóny. Zainteresované skupiny mohli odradiť riziko, že by sa príliš zviditeľnila súvislosť medzi urbanistickými štúdiami a „Zásadami“ a tak sa rozhodli vyčekať, až sa rozruch utíši;
- odstúpenie ÚHA od prvotného zámeru dať „Zásady“ na schválenie a navrhnúť MsZ, aby dokument zobralo iba na vedomie sa dá chápať ako úspešný taktický krok, ktorý otupil pozornosť väčšiny poslancov. Hranice zón so zvýšeným uhlom zatienia síce neboli schválené, ale ich zobratie na vedomie bez výhrad dalo šancu využiť, resp. zneužiť „Zásady“ pri súčasne prebiehajúcim stavebnom konaní aj pri príprave nového územného plánu.

Návrh a dôvodová správa ÚHA k bodu č. 6

Dôvodová správa predložená na novembrové rokovanie MsZ sa odvoláva na uznesenie č. 512/2006 – MsZ, podľa ktorého mal ÚHA predložiť materiál znova na rokovanie MsZ. V rozpore s týmto uznesením neboli však „Zásady“ dané na schválenie, ale ÚHA bez akéhokoľvek vysvetlenia a zdôvodnenia predložil návrh uznesenia, podľa ktorého zobralo MsZ „Zásady“ iba na vedomie.

POZNÁMKA Spracovanie materiálu ÚHA predloženého na novembrové rokovanie MsZ je označené dátumom „marec 2006“ zrejme iba omylom, lebo zahŕňa informáciu o výsledku verejného pripomienkovania uskutočneného v termíne 20.04. až 20.05.2006 (pozri Prílohu 3).

Diskusia a uznesenie k bodu č. 6

K tomuto bodu neodznala žiadna diskusia. V zápisnici z rokovania MsZ je iba nasledovný záznam o vystúpení predkladateľa materiálu:

Ing. Lubomír Keleman - tento materiál je aplikácia technickej normy na území mesta B.Bystrica. Jediné mesto B.Bystrica nadštandardne rieši túto aplikáciu technickej normy verejným prerokovávaním. Bola vznesená jediná pripomienka, ktorá je akceptovaná.

Bolo prijaté uznesenie č. 630/2006- MsZ s týmto znením:

Mestské zastupiteľstvo

I. berie na vedomie

Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica podľa popisu hraníc a grafickej prílohy

II. konštatuje,

že Zásady uplatnenia STN 73 0580 - 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“ vymedzenie zón v meste Banská Bystrica podľa popisu hraníc a grafickej prílohy boli prerokované bez pripomienok

Prijatie tohto podivného uznesenia bez jediného poslaneckého vyjadrenia k materiálu ÚHA možno vysvetliť iba „únavou“ MsZ zastupiteľstva, ktoré si v danom čase pravdepodobne neuvedomilo, že aj zdanlivo „neškodné“ zobrať „Zásad“ na vedomie môže mať významný dosah na prebiehajúce stavebné konania a prípravu nového územného plánu mesta.

POZNÁMKA Za prijatie uznesenia hlasovalo 19 poslancov (13-ti z nich už nie sú poslancami MsZ). Štyria poslanci nepodporili prijatie uznesenia – medzi nimi boli aj poslanci-architekti.

MOŽNÉ DÔSLEDKY APLIKOVANIA „ZÁSAD“ UPLATŇOVANIA STN 73 0580

Nepochybnými dôsledkami aplikovania „Zásad“ by bolo zahusťovanie existujúcej výstavby využitím najväčšieho možného zhoršenia denného osvetlenia budov, pre ktoré sa môže mesto podľa normy STN 73 0580 rozhodnúť stanovením zóny pre ekvivalentný uhol zatienia 36° a 42°.

Tento zámer je deklarovaný v dôvodovej správe ÚHA a veľmi lapidárne odznel v diskusii na rokovaní 30. marca 2006 z úst Ing. Babiaka: „*Pozemková renta v týchto častiach mesta je taká veľká, že by sme takýto stupeň zatienia mali využiť.*“

Navrhnutý rozsah hraníc územia s najvyšším možným ekvivalentným uhlom zatienia 42° dostatočne dokumentuje veľkosť záujmu o finančný prospech zo zahusťovania výstavby. Takýto názor na filozofiu ďalšieho vývoja mesta je rýdzo „pragmatický“ a zvyšuje ekonomické záujmy istých kruhov nad záujmy trvalo udržateľného a zdravého rozvoja Banskej Bystrice.

Pri prerokovaní návrhu „Zásad“ na rokovaní MsZ 30. marca 2006 sa v diskusii prejavila snaha zľahčovať negatívny vplyv zhoršenia osvetlenia na životné prostredie a ÚHA nereagoval ani na výhradu poslanca Ing. arch. Bariča proti retroaktívnemu účinku „Zásad“ aj na hodnotu majetku a kvalitu bývania v zóne s ekvivalentným uhlom zatienia 42°, v ktorej si napríklad obyvatelia kúpili byty postavené pred 50-mi rokmi, alebo si tam iba pred pár rokmi postavili rodinné domy na kúpených pozemkoch aj s ohľadom na okolie a životné prostredie. Pri praktickom uplatňovaní „Zásad“ by však boli zaskočení tým, že by sa z ničoho nič zrazu ocitli v „mimoriadne stiesnenom priestore historického centra“, kde sa zelené prieluky postupne vyplňajú ďalšími stavbami, „polyfunkčnými“ objektmi, byty sa zatieniajú, pribúda hluk a splodiny z narastajúcej lokálnej či obslužnej dopravy a v neposlednom rade aj z výstavby samotnej.

Hranice zóny s ekvivalentným uhlom zatienia 42° sú v „Zásadách“ definované ulicami a mapou. Absurdnosť určenia zóny podčiarkuje aj to, že ÚHA do nej napríklad zahrnul a za „mimoriadne stiesnené priestory historického centra mesta“ vyhlásil:

- Námestie slobody a Triedu SNP, t.j. územie, ktorým iba pred 55-mi rokmi pretekal Hron a teda ťažko mohlo byť „historickým centrom“;
- Námestie Ľudovíta Štúra, ktorého „história“ sa vyznačuje tým, že jeho výstavba začala iba pred niekoľkými desiatkami rokov a je v ňom toľko nezastavanej plochy, že ničím nepripomína „mimoriadne stiesnené priestory“;
- územie nad severovýchodným okrajom areálu Plážového kúpaliska, ktoré bolo ešte pred 25-mi rokmi poliami a lúkami bez akéhokoľvek náznaku výstavby a nikdy nemalo nič spoločného s „historickým centrom mesta“;
- štvrť rodinných domov priliehajúcu k starému mestskému parku zo západnej a južnej strany, ktorej výstavba začala po vzniku Československej republiky s charakterom oddychovej obytnej zóny oddelenej od „historického centra mesta“.

V Prílohe č.5 sú fotografie ilustrujúce charakter lokalít, ktoré podľa „Zásad“ patria do zóny „mimoriadne stiesnených priestorov historického centra mesta“.

Už tieto príklady vyvolávajú nad „Zásadami“ rad otázok a pochybností o profesionalite či serióznosti zámerov ÚHA.

Zavádzajúcim je samotný názov „Zásad“, pretože v skutočnosti nejde o uplatňovanie technickej normy STN 73 0580, ale o zneužitie jej účelu. Norma umožňuje vymedziť hranice „mimoriadne stiesnených priestorov historického centra“, kde sa dá pripustiť krajné zhoršenie osvetlenia priestorov s trvalým pobytom ľudí, ale ničím ani len nenaznačuje, že by jej ustanovenia bolo možné využiť napríklad na vyhlásenie nezastavaného územia za budúce „mimoriadne stiesnené priestory historického centra“.

Niet pochybností o tom, že sa „Zásady“ ÚHA uplatňujú v prebiehajúcich stavebných konaniach napriek tomu, že hranice zón zhoršeného osvetlenia neboli schválené mestským zastupiteľstvom. Nepochybujeme ani o tom, že hranice zón zhoršeného osvetlenia definované v „Zásadách“ by ÚHA premietol aj do nového územného plánu.

NÁVRH RIEŠENIA PROBLEMATIKY DENNÉHO OSVETLENIA BUDOV

Signatári dokumentu predkladajú samosprávnym orgánom mesta Banská Bystrica na zváženie nasledujúci návrh ďalšieho postupu:

- 1) bezodkladne zrušiť uznesenie č. 630/2006-MsZ;
- 2) prešetriť prípadné aplikovanie dokumentu „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 „Denné osvetlenie budov“, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica“ v stavebnom konaní od 1. decembra 2006 až doteraz a výsledok šetrenia predložiť na rokovanie MsZ;
- 3) podrobiť šetreniu a dôkladnej odbornej analýze dôvody, ktoré mohli viesť k tak absurdnému určeniu hraníc zóny s ekvivalentným uhlom zatienenia 42° ako ich určuje dokument ÚHA „Zásady uplatnenia STN 73 0580 – 1 Zmena 2 Denné osvetlenie budov, vymedzenie zón v meste Banská Bystrica podľa popisu hraníc a grafickej prílohy“;
- 4) uložiť vypracovanie nového návrhu hraníc zón so zväčšenou hodnotou „ekvivalentného uhla tienenia“ (t.j. 36° a 42°) v rámci prípravy nového územného plánu na základe analýzy súčasného a predpokladaného územného rozvoja mesta v súlade s novým „Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta na roky 2007 až 2013“;
- 5) návrh hraníc zón so zväčšenou hodnotou „ekvivalentného uhla tienenia“ predložiť spolu s dôvodovou správou na verejnú diskusiu a na vyjadrenie odbornej verejnosti.

Signatári dokumentu vyhlasujú, že v prípade potreby sú ochotní spolupracovať s orgánmi samosprávy pri riešení problematiky denného osvetlenia budov a k tejto spolupráci budú mobilizovať čo najširšiu odbornú verejnosť.

Na záver vyhlasujú, že tento dokument predkladajú ako nezávislé osoby, že nikoho nezastupujú a že ich záujmom je harmonický rozvoj mesta Banská Bystrica.